

Gooise Heemtuin ook in 2020 verrassend!

De IVN Werkgroep Heemtuin Educatie werkt nauw samen met de Stichting Wilde Planten Blaricum. De bijna 2000 m² grote heemtuin kent dankzij haar unieke indeling een grote verscheidenheid aan flora en fauna. Educatieve informatieborden en steeketiketten bij de planten geven, ook als wij er niet zijn, een actueel beeld van wat er groeit en bloeit. Van eind maart tot en eind oktober werken leden van de werkgroep op woensdagochtenden aan het onderhoud. Belangstellenden zijn dan welkom voor een rondleiding, om rond te kijken of om gezellig mee te werken. Op verzoek verzorgt de werkgroep rondleidingen voor groepen. In de wintermaanden wordt er niet gewerkt. De tuin is het gehele jaar door vrij toegankelijk. De Gooise Heemtuin is te vinden aan de Woensbergweg, naast de gemeentelijke begraafplaats van Blaricum. Nieuwe vrijwilligers zijn welkom.

Het werkseizoen 2020 sloten we begin november af. Daarna winterrust tot de lente. We hebben een geslaagd groei- en bloeiseizoen achter de rug. Corona heeft ons dwars gezeten, maar de noodzakelijke tuinwerkzaamheden konden binnen de geldende restricties met wat passen en meten doorgaan. Het aantal bezoekers van de tuin ("Coronavluchtelingen") lijkt flink te zijn toegenomen. Publiekgerichte acties zoals de Nationale bijentelling en een vrijwilligersdag in samenwerking met het Oranjefonds moesten helaas worden afgeblazen.

Tijdens het werkseizoen werd de stand van bloeiende planten wekelijks bijgehouden en voor belangstellenden op een bord in de tuin genoteerd. Als altijd werden alle waarnemingen gearchiveerd, zodat we de ontwikkeling van de tuin over jaren kunnen volgen.

Een probleem dat voor veel natuurgebieden geldt, is in toenemende mate ook voor de heemtuin van toepassing: bodemverrijking door zure depositie met verruiging en mosvorming tot gevolg. Tegenmaatregelen vroegen veel tijd. Bij wijze van experiment hebben we stukjes tuin afgeplagd en ingezaaid met biologisch verantwoorde inheemse wildebloemenzaden. We zijn benieuwd naar de resultaten. De tuin zal erin 2021 zeker fleuriger op worden.

Het kleine akkertje op de humuswal werd afgelopen voorjaar ingezaaid met Boekweit, vroeger een belangrijk voedselgewas. Het eetbare zaad is voedzaam en licht verteerbaar. De kleine witte bloemen zijn rijk aan nectar, dus bijenhoning was voor de boeren een belangrijke neven inkomstenbron. Als afbeelding komt Boekweit terug in de gemeentewapens van Hilversum en Bussum.

Insecten en vogels. De kalkhelling en de leemhelling toonden in het voorjaar en de zomer een enorme bloemenrijkdom. Opvallend was het uitbundige geel van Cypreswolfsmelk en Schermavikskruid. Het zijn echte nectarbloemen en dat betekende dat we veel “standaard” vlinders over de vloer kregen. Een overvloed aan witjes, maar ook de Kleine vuurvliinder, Citroenvliinder, Heideblauwtje, Atalanta, Dagpauwoog, Kleine vos, noem maar op. Het Oranjetipje is al jaren achtereen een vaste voorjaarsvliinder. Voor het tweede jaar op rij kwam de Kleine parelmoervliinder op bezoek. Deze soort is eigenlijk een bewoner van duingebieden, maar hij slaat wel eens af naar het binnenland. Boven de Libellenplas zagen we veel libellen en juffers.

Het insectenhotel werd drukbezocht. Een ongenode maar regelmatige gast was de Grote bonte specht die er kwam snacken. De Libellenplas trok veel vogels aan: drinkende en badderende mezen, vinken, spechten, lijsterachtigen, eigenlijk alle bos- en tuinvogels uit de omgeving. Het was een genoegen om vanaf het bankje toe kijken.

Mezen maakten volop gebruik van de nestkastjes. We werden verrast door een paartje Holenduiven met jongen. In de kleine steile wand in de Leemkuil groeven wilde bijen holen uit. Voor wie er oog voor had tintelde te tuin van het leven.

Wespendief. Half juli 2020 werd bij maaiwerk tussen hoog gras een groot wespennest verstoord dat we tot dat moment over het hoofd hadden gezien. Een wolk boze wespen kwam naar boven en deelde pijnlijke steken uit. Dat was wel even schrikken. De wespen kwamen gelukkig snel tot bedaren en hernamen hun gewone bezigheden. Wij lieten de wespen verder met rust en zij ons.

Begin september ontdekte we dat het nu goed zichtbare wespennest was opengebroken. Waarschijnlijk was het net tevoren gebeurd. Het oorspronkelijk kleine gat in de grond was fors vergroot en getuige de er omheen liggende raten was het nest gedegen geplunderd. De cellen waren leeggehaald op een enkele overgeslagen wespenpop na. De wespen waren drukdoende met herstelwerkzaamheden. Na aanvankelijke aarzeling en wat bevestigend napluiswerk schreven we verstoring van het nest toe aan de Wespendief. Ook de wijze waarop het nest was geplunderd wees in die richting. Bij navraag bleek dat er in augustus in de omgeving Wespendieven waren waargenomen. Overtuigend was dat ik half september tijdens werkzaamheden in de heemtuin een roepende wespendief over zag vliegen. Hij was laat voor de najaarstrek. We hebben niet eerder een wespendief bij de heemtuin waargenomen.

Havik. Roofvogels als Havik, Buizerd en Sperwer vliegen vaak over. Maar bijzonder is toch de vondst, begin november, van een dode havik. De geringde vogel was net dood, hij had een prachtige tekening en lag onbeschadigd aan de rand van ons heideveldje. De vondst werd via de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o. gemeld bij het Dutch Wildlife Health Centre en naar Naturalis

Biodiversity Centre gebracht voor onderzoek. Vogelgriep werd niet werd aangetoond. “Onze” Havik is inmiddels gebalgd* en opgenomen in de collectie van Naturalis. De Havik was geringd op 26 april 2018 in het Magdalenabos bij Huizen, dus op slechts enkele kilometers afstand van de heemtuin.

**Balgen (als werkwoord) is een conserveringstechniek voor de lichamen van dieren. De lege huid van het dier wordt door een preparateur behandeld met alcohol (zodat haren of veren niet uitvallen), daarna gedroogd en vervolgens opgevuld met watten, houtwol of polyester, in een langgerekte, platte vorm. Bij vogels is soms is een houten stokje in de balg verwerkt dat langer is dan de vogel. Op die manier kan de balg bekeken worden zonder de veren aan te raken. Een balg neemt weinig ruimte in beslag en kan efficiënt worden opgeslagen. De schedel van het dier wordt bij de balg bewaard. Dieren worden vaak gebalgd in plaats van opgezet als het lichaam moet worden bewaard voor wetenschappelijk onderzoek, maar niet tentoongesteld. Balgen (zelfstandig naamwoord meervoud) dienen ook als bewijs voor de aanwezigheid van een bijzondere soort in een bepaald gebied. Daarom is documentatie over de plaats, datum en de hoedanigheid waarin het dier is aangetroffen, zeer belangrijk. (Bron: Wikipedia)*

Graag tot ziens in de Gooise Heemtuin

Werkgroep Heemtuin Educatie
wouter-nugteren@ziggo.nl